

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
FACULTATEA DE LITERE
ȘCOALA DOCTORALĂ STUDII DE HUNGAROLOGIE
CATEDRA DE LIMBA MAGHIARĂ ȘI LINGVISTICĂ GENERALĂ

***SEMANTICA ELEMENTELOR GRAMATICALE SPAȚIALE ÎN LIMBILE
MAGHIARĂ ȘI FINLANDEZĂ. ANALIZĂ CONTRASTIVĂ***

**TEZĂ DE DOCTORAT
(REZUMAT)**

**CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC:
PROF. DR. SZILÁGYI N. SÁNDOR**

**DOCTORAND:
GUTTMANN (CĂS. FEKETE)
CSENGE-ANDREA**

**CLUJ-NAPOCA
2012**

Introducere	4
Subiectul și scopul lucrării, locul ei în cercetarea științifică	4
Structura lucrării.....	5
Noțiunile de bază ale lingvisticii cognitive, lingvistica cognitivă și limba spațială.....	7
1. Specificitățile universale ale limbii spațiale	10
1.1. Elementele gramaticale spațiale	10
1.2. Sistemul cognitiv și limba spațială	12
1.3. Limita dintre particularitățile universale și specifice ale limbii spațiale	14
1.4. Particularități universale ale limbii spațiale	15
1.4.1. Denumirea obiectelor și a locurilor în limba spațială	16
1.4.2. Caracteristicile structurării limbii spațiale, bazele categorizației spațiale	21
1.4.3. Limba spațială și cadrele de referință.....	22
1.4.4. Relațiile care au ca bază sistemul de coordonate și relațiile topologice	24
1.4.5. Mișcarea fictivă.....	26
1.5. Sinteză	28
2. Particularitățile specifice ale limbii spațiale în limbile maghiară și finlandeză	30
2.1. Cazurile locale și elementele gramaticale spațiale în limbile maghiară și finlandeză..	30
2.1.1. Sistemul cazurilor locale	32
2.1.2. Abordarea sistemul cazurilor locale în lingvistica cognitivă.....	35
2.2. Cercetări contrastive preliminare, și rezultatele acestora	39
2.3. Abordarea cognitiv-lingvistică a codării relațiilor spațiale în oglinda recțiunilor.....	41
2.3.1. Diferențe topologice.....	43
2.3.2. Diferențe în dinamism: codare dinamică în finlandeză, codare statică în maghiară	44
2.3.3. Diferențe în dinamism: codare statică în finlandeză, codare dinamică în maghiară	69
2.3.4. Diferențe în dinamism: dinamism opus în maghiară și finlandeză.....	70
2.4. Codarea așezării pe axe.....	71
3. Relațiile ÁT (magh.) és a LÄPI (finl.) 'prin, peste' în limbile maghiară și finlandeză 73	73
3.1. Despre relația ÁT 'prin' în limba maghiară. Cercetări preliminare	74
3.2. Diferențele sensuri ale relației ÁT 'prin' în oglinda parafrazelor ei în finlandeză	81
3.2.1. ÁT – dintrun loc în celălalt.....	82
3.2.2. ÁT – peste ceva, în prim plan obstacolul (canalul)	83
3.2.3. ÁT – complet, total, amănunțit, până la capăt, de jur împrejur	84
3.2.4. ÁT – a acoperi (parțial sau total)	87
3.2.5. ÁT – a reface, a face din nou.....	88
3.3. Structura de recțiune a verbelor cu prefixul <i>át</i>	90
3.3.1. Verbe tranzitive.....	90

3.3.2. Verbe intransitive.....	91
3.4. Legătura dintre KERESZTÜL 'prin' și ÁT 'prin/peste' în limba maghiară.....	93
3.5. Relația ÁT 'prin/peste' în limba finlandeză.....	95
3.5.1. Adpozițiile indicând traseul în finlandeză: prepoziții, postpoziții sau cvaziadpoziții?	95
3.5.2. Cazul elativ și adpozițiile indicând traseul – relații și distribuție funcțională.....	102
3.5.3. Reprezentarea traseului în limbile maghiară și finlandeză.....	104
3.5.4. Folosirea adpoziției <i>läpi</i> 'prin' ca și cvaziadpoziție	109
4. Inversiuni de direcție și schimb de roluri în limbile maghiară și finlandeză.....	138
4.1. Introducere.....	138
4.2. Baza de date.....	144
4.3. Condițiile de percepție ale structurii analizate	145
4.4. Tipurile structurii analizate	147
4.4.1. Verbele grupate în jurul verbului <i>elvesz</i> 'a lua'	150
4.4.2. A îndepărta, a despărți de un punct stabil negativ	154
4.4.3. A îndepărta, a despărți de un punct stabil pozitiv sau neutral	165
4.5. Negarea, verbele de negare implicită.....	168
4.6. Inversiuni de direcție și schimb de roluri în finlandeză.....	170
4.7. Sinteză	178
5. Concluzii finale	183
Abrevieri	190
Bibliografie	191

Cuvinte cheie: semantică cognitivă, lingvistica comparată, limba maghiară, limba finlandeză, cazuri locale, elemente gramaticale spațiale, recțiuni, dinamica forței, mișcare fictivă, inversiune de direcție, inversiune de roluri, adpoziția *läpi* 'prin', relația ÁT (prin)

Rezumatul disertației

Tema disertației mele de doctorat o reprezintă analiza semantică a elementelor gramaticale spațiale (afixe circumstanțiale de loc/cazuri locale, postpoziții, prepoziții, prefixe verbale, adverbe etc.) în limba maghiară și limba finlandeză.

Cercetările s-au efectuat în contextul teoretic al lingvisticii cognitive, ale cărui începuturi se consideră a fi anii 1980, dar ale cărei idei de bază se regăsesc deja în cercetările de la începutul secolului al 19-lea (vezi Simonyi 1888, Kúnos–Munkácsi 1884). Teza se înscrie în seria lucrărilor școlii clujene maghiare de lingvistică cognitivă, ea utilizează terminologia acesteia și încearcă, pe baza experienței până în prezent a acestei școli, realizarea unei analize comparative maghiaro-finlandeze, care are ca scop schițarea diferențelor dintre sistemele spațiale din cele două limbi, respectiv evidențierea similitudinilor, dar mai ales ale diferențelor constatate. Tema fiind foarte extinsă, am fost în mod evident obligată ca în contextul tezei să restrâng domeniul de cercetare: după o introducere teoretică și o comparare generală maghiaro-finlandeză, am cercetat în două studii diferite de caz relația ÁT (prin/peste), respectiv utilizarea cazurilor separate la inversiunile de direcție. Aspectele din limba finlandeză ale cercetării se folosesc de analizele și de rezultatele grupului de cercetare în lingvistică cognitivă a Universității din Turcu.

Atât de partea finlandeză cât de partea maghiară, numeroși cercetători s-au ocupat de studiul în contextul lingvisticii cognitive al elementelor gramaticale spațiale (Szilágyi N. 1997, Fazakas 2007, 2012, Galaczi 1999, Páll 1999, Tolcsvai 2005, Huumo 1997, 2005a, 2005b, 2006a, 2010, 2011, Ojutkangas 2003, 2005, 2008, 2012, Sivonen 2005, Huumo–Lehismets 2011, Fekete–Huumo–Lehismets în tipar etc.). Cercetări contrastive bazate pe lingvistică cognitivă însă – în afara lucrării lui Kósa Bíborka (2009) – nu au fost realizate, conform cunoștințelor mele actuale. O cercetare contrastivă sistematică mai amplă are avantajul de a evidenția acele particularități ale unor limbi, care s-ar omite fără o asemenea comparație, care în sistemul limbii în cauză par firești și irefutabile, dar care în prisma unei alte limbi devin interesante, mai cu echivoc și reprezintă o provocare din punct de vedere al cercetării. În disertația mea evidențiez aceste trăsături specifice din cele două limbi comparate, legând rezultatele cercetărilor de până acum, și dezvoltându-le în contextul lingvisticii cognitive, prin utilizarea metodei contrastive.

Structura disertației

Teza este structurată pe cinci capitole. **Primul capitol** reprezintă o introducere teoretică, în care prezintă particularitățile universale elementelor gramaticale spațiale, din punct de vedere al lingvisticii cognitive (întruparea (embodiment), asimetria dintre polul stabil și polul mobil (trajector–landmark asymetry), diferitele cadre de referință, relații topologice și relații bazate pe sistemul de coordonate locale, mișcare fictivă, dinamica forței etc.). **În cel de al doilea capitol** trec la caracteristicile particulare ale limbii spațiale, adică la studiul acelor caracteristici, care dincolo de specificitățile universale sunt particulare pentru limbile maghiară și finlandeză în exprimarea relațiilor spațiale. Sistemul de exprimare a relațiilor spațiale în cele două limbi este foarte asemănător: în ambele limbi se observă diferențierea între cazuri lative, locative și separative, din punct de vedere al cazurilor circumstanțiale de loc în ambele limbi se identifică seria cazuri locale interne și externe, iar pe lângă acestea se utilizează și postpoziții, prefixe verbale sau adverbe pentru codificarea relațiilor spațiale. După prezentarea contrastivă a celor două sisteme, prezintă studiile din literatura de specialitate, care abordează semantica elementelor gramaticale spațiale în limba maghiară sau limba finlandeză. Apoi, prezintă pe scurt și rezultatele actuale ale cercetării contrastive, care în studiul elementelor spațiale se limitează preponderent la afixele circumstanțiale de loc, și care au fost elaborate mai ales în cadrul lingvisticii descriptive. Cea mai semnificativă parte a capitolului o reprezintă descrierea diferențelor care apar în codificarea relațiilor spațiale din limba maghiară și finlandeză. În acest context acord o atenție deosebită diferențelor topologice și în dinamism dintre cele două limbi, în care o situație dată este codificată dinamic în una din limbi și static în cealaltă. În mod tipic, limba finlandeză este cea care codifică în mod mai dinamic (de ex. *jäädä* 'rămâne'+ILL vs. *marad* 'rămâne'+INE), însă în cursul analizei se evidențiază că prin ajutorul prefixelor verbale, precum și prin schimbarea perspectivei în majoritatea cazurilor codificare dinamică este posibilă și în limba maghiară (de ex. *kinéz vmít vhonnan* vs. *néz valamit vhol*). Capitolul evidențiază diferența în organizarea relațiilor în diferite structuri, modul de a vedea aceste relații, respectiv diferențele (și corespondențele) sistematice observate între aceste structuri.

Primele două capitole mai generale sunt urmate de două studii de caz. **În cel de al treilea capitol** analizez relația AT (prin/ peste) în cele două limbi, relevând sensurile concrete și figurative ale acesteia, respectiv organizarea ei structurală. Prima parte a capitolului analizează verbele maghiare cu prefixul *át* în oglinda corespondentelor și parafrazelor acesteia în finlandeză. Pe parcursul capitolului se conturează o nouă posibilitate de categorizare a

relației ÁT, în care diferitele sensuri ale acesteia nu sunt distincte, ci pot fi așezate pe un continuum. Capitolul discută și relația între prefixele *át* și *keresztül* (ambele denotând relația prin, peste).

În a doua parte a capitolului studiez postpoziția finlandeză *läpi* (prin/ peste), mai ales un caz abia studiat al acesteia, în care postpoziția menționată apare cu complementul în cazul elativ, în locul complementului uzual în cazul partitiv/genitiv (de ex. *mennä tenti+n läpi* vs. *mennä tenti+stä läpi* 'trece peste examen'). Analiza evidențiază faptul că utilizarea complementului în cazul elativ nu reprezintă o dublă codificare "inutilă" (atât cazul elativus cât și postpoziția *läpi* exprimă fiecare separat trecerea peste un obstacol), ci aduce un surplus semantic.

Motivele utilizării structurii cvaziadpoziționale (elativ+*läpi*) sunt printre altele: (1) verbe care codifică o dinamică intensivă a forței (de ex. *sfărâmă*, *strivește*, *lovește* etc.), (2) în cazul unui obstacol concret (de ex. *zid*, *gard*), faptul că polul stabil este greu de învins (3) în cazul unui obstacol abstract (de ex. *examen*), necesitatea norocului pentru succes (în acest sens rezolvarea situației nu depinde numai de capacitățile agonistului, ci mai ales de noroc) (4) descrierea unei situații, în care ceva nu ar fi fost voie să se întâmple (faptul că întâmplarea are totuși loc se datorează neatenției agonistului, sau funcționării greșite a unui aparat) (5) trecere în sens figurat (în aceste cazuri complementul în genitiv ar coda trecerea concretă)

Ultima parte a acestui capitol se apleacă și asupra unor cazuri în care structura elativus+*läpi* nu codifică împreună tranzitarea, ci punctul de pornire este marcat cu cazul elativ iar *läpi* indica tranzitarea propriu zisă (*Häne+stä paista+a läpi, että...* [ö+ELA süt+PRS.I/3 át] 'lerí róla/látszik rajta, hogy...').

În **cel de al patrulea capitol** studiez fenomenele inversiunii de direcție și al schimbării de roluri în unele structuri, precum *elitkol valamit valakitől, megtisztítja a cipőt a sártól* (tăinuiește ceva față de cineva, curăță încălțăminte de noroi). Utilizând instrumentarul lingvisticii cognitive evidențiez factorii care duc la (1) schimbarea sensului unei acțiuni sau (2) schimbarea de roluri între componentele unei relații parte-întreg/posesive. Aflăm că în acest caz semantica verbului, noțiunea utilității și a pericolului, negarea implicită, sesizarea premergător situației, precum și dinamica de forță a situației au un rol deosebit.

Cercetările din capitolele 2, 3 și 4 au apelat la diferite baze de date. Pe lângă dicționarele bilingve maghiaro-finlandeze (Papp 1993, Papp–Jakab 1985) și dicționarul de recțiuni (Markus–Pomozi 1994) s-au utilizat Dicționarele Explicative (A magyar nyelv

értelmező kéziszótára, Kielitoimiston sanakirja) ale celor două limbi, maghiara și finlandeza, precum și Tezaurul limbii maghiare (Magyar szókincstár) editată de Editura Tinta. În căutarea exemplilor din limba vorbită am apelat la interfața maghiară de căutare Mazsola bazată pe *Repertoriul Național de Texte Maghiare (Magyar Nemzeti Szövegtár)*, respectiv, pentru exemplele în finlandeză, la corpusul Băncii Lingvistice Finlandeze (*Kielipankki*).

Concluziile capitolelor tezei, respectiv posibilitățile de continuare a cercetărilor au fost sintetizate în **cel de al cincilea capitol**, iar literatura de specialitate citată este cuprinsă în

Bibliografie

- ANDOR ENIKŐ 1999. *Az EL viszony jelentésszerkezete a magyar nyelvben*. Szakdolgozat. Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Magyar és Általános Nyelvészeti Tanszék, Kolozsvár. <http://mnytud.arts.klte.hu/szilagyi/> (2010.10.14.)
- BAÑCZEROWSKI JANUSZ 1999. A kognitív nyelvészet alapelvei. *Magyar Nyelvőr* 123, 78–87. <http://c3.hu/~nyelvor/period/1231/123107.htm> (2011.10.13.)
- BLOOM, PAUL – PETERSON, MARY A. – NADEL, LYNN – GARRETT, MERRILL F. (ed.) 1996. *Language and space*. The MIT Press, Cambridge.
- BOGÁR EDIT 1996. Paikallissijat rektioina suomen ja unkarin kielessä. In: Leskinen, Heikki – Maticsák Sándor – Seilenthal, Tõnu (ed.): *Sessiones sectionum. Lexicologia & Onomastica*. Jyväskylä.
- CSONKA CSILLA 2011. *Az irányhármasság és a magyar mint idegen nyelv*. http://bbi.netrix.hu/data/files/csonka_iranyharmassag.pdf (2011.02.08.)
- CSÚRY BÁLINT 1910. *Az ige*. Athenaeum, Budapest.
- DÉR CSILLA ILONA 2012. Mennyire prototipikus névutók a ragvonzó névutók a magyarban. In: Tolcsvai Nagy Gábor – Tátrai Szilárd (ed.): *Konstrukció és jelentés. Tanulmányok a magyar nyelv funkcionális kognitív leírására*. ELTE, Budapest, 13–29.
- DIXON, ROBERT 2005. *A semantic approach to English grammar*. Oxford University Press, Oxford.
- ÉrtSz. = Bárczi Géza (ed.) 1959–1962. *A magyar nyelv értelmező szótára I–VII*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- SZABÓ T. ATTILA (ed.) 1975. *Erdélyi magyar szótörténeti tár*. 1. kötet: A–C. Kriterion, Bukarest.
- EVANS, VYVYAN – GREEN, MELANIE 2006. *Cognitive Linguistics. An Introduction*. Edinburgh University Press, Edinburgh.
- FAZKAS EMESE 2007. *A fel, le és alá igekötők használati köre a kései ómagyar kortól napjainkig*. Erdélyi magyar tudományos füzetek 260. EME, Kolozsvár.
- FAZKAS, EMESE (megjelenés alatt). *Az át, keresztül és a körül szemantikai érintkezései és különbségei a régi és a mai nyelvben*.

- FAZAKAS EMESE (2012). A magyar igekötőrendszer változása a 15. századtól napjainkig hét térvizony szemantikai elemzése nyomán. Kézirat. Kolozsvár.
- FEKETE CSENGE – HUUMO, TUOMAS – LEHISMTES, KERSTEN (megjelenés alatt). Breaking Through: How force dynamic strength varies in Finnish adpositional constructions with the adposition *läpi* ‘through’.
- FEKETE CSENGE (megjelenés alatt). *Miért is fosztunk meg valakit valamitől?* Iránymegfordításokról és szerepcserékről a magyar ablativus használatakor.
- GALACZI ÁRPÁD 1995. *A RAJTA helyzet jelentésszerkezete a magyar nyelvben* Szakdolgozat. Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Magyar és Általános Nyelvészeti Tanszék, Kolozsvár. <http://mnytud.arts.klte.hu/szilagyi/> (2010.10.14.)
- GRÜNTHAL, RIHO 2003. *Finnic adpositions and cases in change*. Finno-Ugric Society, Helsinki.
- GUGÁN KATALIN 2008. A központi segédigék története a középmagyar korpusz tükrében. In: Haader Lea – Horváth László (ed.): *Tanulmányok a középmagyar kor mondattana köréből*. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 64–76.
- HADDINGTON, PENTTI – SIVONEN, JARI (ed.) 2010. *Kielentutkimuksen modernit klassikot. Kognitiivinen ja funktionaalinen kielitiede*. Gaudeamus, Helsinki.
- HAGÈGE, CLAUDE 2010. *Adpositions*. Oxford University Press, Oxford.
- HAKULINEN, LAURI 1979. *Suomen kielen rakenne ja kehitys*. Kustannusosakeyhtiö Otava, Helsinki.
- HAVAS FERENC 1974. *A magyar, a finn és az észti nyelv tipológiai összehasonlítása*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- HEGEDŰS RITA 2004. *Magyar nyelvtan. Formák, funkciók, összefüggések*. Tinta Könyvkiadó, Budapest.
- HELASVUO, MARJA-LIISA; CAMPBELL, LYLE 2006. *Grammar from the Human Perspective. Case, space and person in Finnish*. John Benjamins, Amsterdam/Philadelphia.
- HORN, LAURENCE R. 1989 (2001). *A natural history of negation*. University of Chicago Press, Chicago.

- HUDDLESTON, RODNEY – PULLUM, GEOFFREY 2002. *The Cambridge Grammar of the English Language*. Cambridge University Press, Cambridge.
- HUUMO, TUOMAS 1997. *Lokatiivit lauseen semanttisessa tulkinnessa: ajan, omistajan, paikan ja tilan adverbiaalien keskinäiset suhteet suomen kielessä*. Turun yliopiston suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitoksen julkaisuja, Turku.
- HUUMO, TUOMAS 2005a. Onko jäädä-verbin paikallissijamääritteen tulosijalla semanttista motivaatiota? *Virittäjä* 4/2005, 506–524.
- HUUMO, TUOMAS 2005b. Kognition kieli. Miten suomen kieli käsitteistää aistihavainnon. *Sananjalka* 47, Turku, 7–41.
- HUUMO, TUOMAS 2006a. Näkökulmia suomen kielen aistihavaintoverbeihin. *Emakeele Seltsi aastaraamat* 52, 69–86.
- HUUMO, TUOMAS 2006b. "I woke up from the sofa": subjective directionality in Finnish expressions of a spatio-cognitiv transfer. In: Helasvuo, Marja-Liisa – Campbell, Lyle (ed.): *Grammar from the Human Perspective. Case, space and person in Finnish*. John Benjamins, Amsterdam/Philadelphia, 41–67.
- HUUMO, TUOMAS 2010a. Suomen väyläadpositioiden prepositio- ja postpositiokäyttöjen merkityseroista. *Virittäjä* 4/2010, 531–561.
- HUUMO, TUOMAS 2010b. *Grammit suomen kieliopissa. Luentosarja suomen monifunktioisista kieliopillisista sanoista*. Elöadássorozat jegyzete, Oului Egyetem 2010.11.1–3.
- HUUMO, TUOMAS 2010c. On directionality and its motivation in Finnish expressions of sensory perception. *Linguistics* 48–1, 49–97.
- HUUMO, TUOMAS 2011. *The language of cognition: from the world to the mind and back*. Konferencial plenáris előadás. Grammar ans Context. New Approaches to the Uralic Languages III, Budapest, 2011.04.19–21.
- HUUMO, TUOMAS – LEHISMETS, KERSTEN 2011. Finnish Path Adpositions: prepositions or postpositions, subjective or objective motion? In: B. Bierwiazzoneks, B. Cetnarowska, & A. Turula (Ed.), *Syntax in Cognitive Grammar*. Wydawnictwo Wyzszej Szkoły Lingwistycznej, Czestochowa, 135–148.

- HUUMO, TUOMAS – SIVONEN, JARI 2010. Conceptualizing Change as Deictic Abstract Motion: Metaphorical and Grammatical Uses of „Come” and „Go” in Finnish. In: Parrill et. al. 2010. *Meaning Form and Body*. CSLI Publications. Stanford, California.
- IMRE ATTILA (megjelenés alatt). A *túl* viszony jelentésszerkezete.
- IMRE ATTILA 1999. Az *ÁT* viszony jelentésszerkezete a magyar nyelvben. Szakdolgozat. Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Magyar és Általános Nyelvészeti Tanszék, Kolozsvár. <http://mnytud.arts.klte.hu/szilagyi/> (2010.10.14.)
- IMRE ATTILA 2010. *A cognitive approach to metaphorical expressions*. Scientia, Kolozsvár.
- INABA, NOBUFUMI 1998. Suomalais-ugrialaisten kielten omistusrakenteesta: typologinen ja geneettinen näkökulma. In: Pajunen, Anneli (ed.): *Kieliopillistumisesta, analogiasta ja typologiasta*. SKS, Helsinki, 144–181.
- ISK = HAKULINEN, AULI – VILKUNA, MARIA – KORHONEN, RIITTA – KOIVISTO, VESA – HEINONEN, TARJA RIITTA –ALHO IRJA 2004. *Iso suomen kielioppi* (Nagy finn nyelvtan). Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 950, Helsinki. (<http://scripta.kotus.fi/visk/etusivu.php>)
- IYEIRI, YOKO 2010. *Verbs of Implicit Negation and Their Complements in the History of English*. John Benjamins, Amsterdam.
- JAAKOLA, MINNA 1997. Genetiivin kanssa esiintyvien adpositioiden kieliopillistumisesta. In: Lehtinen & Laitinen (ed.): *Kieliopillistuminen. Tapaustutkimuksia suomesta*. Kieli 12. Helsingin yliopiston suomen kielen laitos, Helsinki, 121–156.
- KÁLMÁN LÁSZLÓ – TRÓN VIKTOR 2007. *Bevezetés a nyelvtudományba*. Tinta Könyvkiadó, Budapest.
- KARÁCSONY SÁNDOR 1938. *Magyar nyelvtan társas-lélektani alapon*. Exodus kiadó, Budapest.
- KARSIKAS, ELINA 2004. Tuli huikean avara suo, ja sen kainalosta hyppäsi taivaille karmea vuori. Spatiaalisen sijannin ilmaiseminen fiktiivisenä liikkenä. *Sananjalka. Suomen kielen seuran vuosikirja 46*, Turku, 7–39.
- KARTTUNEN, LAURI 1971. Implicative Verbs. *Language* 47/2, 340–359.

- KESZLER BORBÁLA (ed.) 2000. *Magyar grammatika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- KISS GÁBOR (ed.) 1998. *Magyar szókincstár. Rokon értelmű szavak, szólások és ellentétek szótára*. Tinta Könyvkiadó, Budapest.
- KÓSA BÍBORKA 2009. *Kaksi litraa kokista – paikallissijaisten verbirektioiden käyttö suomen ja unkarin kielessä kognitiivisen kielitieteen näkökulmasta*. Szakdolgozat. Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Magyar Irodalomtudományi Tanszék, Finn tanszéki csoport. Kolozsvár. Kolozsvár.
- http://www.freewebs.com/suomeaclujissa/Kosa_2009.pdf (2009.10.15)
- KOTHENCZ GABRIELLA SZILVIA 2007. A *-ban/-ben* és az *-n -on/-en/-ön* jelentésrendszere. – *Magyar Nyelv* 103/4.
- KOTHENCZ GABRIELLA SZILVIA 2012. Képi sémák és határozóragok. In: Tolcsai Nagy Gábor, Tátrai Szilárd (ed.): *Konstrukció és jelentés. Tanulmányok a magyar nyelv funkcionális kognitív leírására*. ELTE, Budapest, 31–58.
- KOTHENCZ GABRIELLA SZILVIA. 2010. A Semantic Analysis of Adessive *-nál/-nél* ('at') and Superessive *-n -on/-en/-ön* ('on') in Hungarian. – *Annales. Sectio Linguistica. A Linguistic Journal of Eötvös Lóránd Universit* 27, Budapest, 5–19.
- KOTILAINEN, LARI 1999. *Ihminen paikkana. Henkilöviiteisten paikallissijailmausten semantiikkaa*. Szakdolgozat. Helsinki Egyetem, Helsinki.
- KOTILAINEN, LARI 2004. Matka kohti kognitiivista kielikäsitystä. – *Virittäjä* 1/2004, 141–147.
- KÖVECSES ZOLTÁN 2005. *A metafora. Gyakorlati bevezetés a kognitív metaforaelméletbe*. Typotex Kiadó, Budapest.
- KÖVECSES ZOLTÁN – BENCZES RÉKA 2010. *Kognitív nyelvészet*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- KÚNOS IGNÁCZ 1884. „*Ki*” igekötő használata. Adalék a magyar jelentéstanhoz. Nyomatta Hornyánszky Viktor, az Akadémia Épületében, Budapest.
- KÚNOS IGNÁCZ – MUNKÁCSI BERÁT 1884. *A belviszonyragok használata a magyarban*. A M.T. Akadémia könyvkiadó hivatala, Budapest.
- KS = GRÖNROS, EIJA-RIITTA (ed.) 2006. *Kielitoimiston sanakirja* [Finn értelmező szótár – 3 kötet]. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, Helsinki.

- LADÁNYI MÁRIA 1994–1995. Az igeekötők kapcsolhatóságáról. *Nyelvtudományi Közlemények* 94, 45–85.
- LADÁNYI MÁRIA 2004. Rendszer – norma – nyelvhasználat: Igekötős neologizmusok „helyi értéke”. In: Büki László (ed.): *Nyelvleírás és nyelvművelés, nyelvhasználat, stilisztika (A mai magyar nyelv leírásának újabb módszerei VI)*. Szegedi Tudományegyetem Általános Nyelvészeti Tanszék, Magyar Nyelvészeti Tanszék, Szeged, 97–118. http://ladanyi.web.elte.hu/LM_Rendszer_norma.pdf (2012.07.01)
- LADÁNYI MÁRIA 1999–2001. Synonymy in Hungarian Verbal Prefixes. *Annales Universitatis Scientiarum Budapestiensis de Rolando Eötvös Nominatae. Sectio Linguistica*, Tomus XXIV. Redigit I. Szathmári, Budapest, 67–84.
- LAKOFF, GEORGE – MARK JOHNSON 1980. *Metaphors We Live By*. The University of Chicago Press, Chicago.
- LANDAU, BARBARA; JACKENDOFF, RAY 1993. "What" and "where" in spatial language and spatial cognition. – *Behavioral and Brain Sciences* 16, 217–265. [magyar fordításban: A „mi” és „hol” a téri nyelvben és a téri megismerésben. In.: Lukács Ágnes et al. (ed.): *A téri megismerés és a nyelv*. Gondolat, Budapest, 69–125.]
- LANGACKER, ROLAND W. 1987. *Foundations of Cognitive Grammar. Vol I: Theoretical Prerequisites*. Stanford University Press, Stanford (CA).
- LANGACKER, ROLAND W. 1991. *Concept, image, and symbol: The cognitive basis of grammar*. Mouton de Gruyter, Berlin.
- LANGACKER, RONALD W. 2008. *Cognitive Grammar. A basic introduction*. Oxford University Press, Oxford.
- LEHISMETS (előkészületben). *The semantics of Finnish Path Adpositions*. Doktori disszertáció.
- LEINO, PENTTI 1989. Paikallissijat ja suhdesääntö: kognitiivisen kieliopin näkökulma. *Virittäjä* 93, 161–219.
- LEINO, PENTTI 1993. *Polysemia – Kielen moniselitteisyys. Suomen kielen kognitiivista kielioppia*. Helsingin yliopiston suomen kielen laitos, Yliopistopaino, Helsinki.

- LEVINSON, STEPHEN C. 1996a. Frames of reference and Molyneux's question: Croslinguistic evidence. In.: Bloom, Paul et al. (ed.) *Language and space*. The MIT Press. Cambridge. 109–169.
- LEVINSON, STEPHEN C. 1996b. Relativity in spatial conception and description. In.: Grumperz, John J. – Levison, Stephen C. (ed.): *Rethinking linguistic relativity*. Cambridge Univeristy Press, Cambridge, 177–202.
- LEVINSON, STEPHEN C. 2003. *Space in language and cognition: Explorations in cognitive density*. Cambridge Univeristy Press, Cambridge.
- MARKUS, KAIJA – POMOZI PÉTER 1994. Rektiotutkimus: Semanttisia huomioita unkarin ja suomen verbien ryhmittelystä. – *Specimina Fennica – Tomus V. Colloquia Contrastiva – Tomus II.: „Kaukovertailuja” – „Fernvergleiche”*: Materialien der Konferenz zur ungarisch-finnischen kontrastiven Linguistik 20.-21. Mai 1993 in Szombathely. Savariae, Szombathely, 87–95.
- MATICSÁK SÁNDOR 1993. Határozóragok a magyarban és a finnben. – *Hungarologische Beiträge* 1, Jyväskylä, 53–72.
- MAZSOLA = Magyar Nemzeti Szövegtár alapozó magyar igei bővítményszerkezetek vizsgálatára kialakított keresőfelület (http://corpus.nytud.hu/cgi-bin/mazsola/mazsola_hun.pl).
- MUIKKU-WERNER, PIRKKO – JANTUNEN, JARMO HARRI – KOKKO, OSSI 2008. *Suurella sydämellä ihan sikana. Suomen kielen kuvaileva fraasisanakirja*. Gummerus, Jyväskylä.
- NYIRKOS, ISTVÁN 2004. *Sumi-unkari-suomi taskusanakirja*. WSOY, Helsinki.
- OJUTKANGAS, KRISTA 2003. Suuntaa ilmaisevat adverbiaalit, suhdessäntö ja käsin: „Ikkunointiin” perustuva analyysi. *Virittäjä* 2/2003, 162–184.
- OJUTKANGAS, KRISTA 2005. Viitausehdotukset ja tarkastelunäkökulma – Miten sijaintia perusakselsilla kuvataan? – *Virittäjä* 109, 525–551.
- OJUTKANGAS, KRISTA 2008. Mihin suomessa tarvitaan sisä-grammeja? – *Virittäjä* 112, 382–400.
- OJUTKANGAS, KRISTA 2012. Ikkuna ulos. Suomen ulko-grammit ja huomion ikkunoiminen. *Virittäjä* 2/2012.

- OJUTKANGAS, KRISTA – HUUMO, TUOMAS 2010. Mikä erottaa muodot sisällä ja sisässä? "Synonyymisten" muotojen analyysi. – *Sananjalka* 52, 19–45.
- P. LAKATOS ILONA (ed.) 2006. *Grammatikai gyakorlókönyv*. A Bölcsész Konzorcium kiadványa. <http://mek.niif.hu/04800/04891/04891.pdf> (2012. 07.17)
- PÄIVIÖ PIA 2007. *Suomen kielen asti ja saakka. Terminatiivisten partikkelien synonymia, merkitys, käyttö ja kehitys sekä asema kieliopissa*. Turun yliopiston suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitoksen julkaisuja 75. Turku Egyetem, Turku.
- PAJUSALU, RENATE; TRAGEL, ILONA 2007. Word and construction as units of categorization: the case of change predicates in Estonian. Schalley, Andrea C. – Khlentzos, Drew (ed.): *Mental States: Evolution, Function, Nature*. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/Philadelphia, 289–310.
- PÁLL LÁSZLÓ 1999. *A BENNE helyzet jelentésszerkezete a magyar nyelvben*. Szakdolgozat. Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Magyar és Általános Nyelvészeti Tanszék, Kolozsvár. <http://mnytud.arts.klte.hu/szilagyi/> (2010.10.14.)
- PAPP ISTVÁN – JAKAB LÁSZLÓ 1985. *Magyar–finn szótár*. Akadémiai kiadó, Budapest.
- PAPP ISTVÁN 1993⁴. *Finn–magyar szótár*. Akadémiai kiadó, Budapest.
- PENTTILÄ 1963. *Suomen kielioppi*. WSOY, Porvoo.
- PETHŐ GERGELY 2004. *Poliszémia és kognitív nyelvészet. Rendszeres főnévi poliszémiatípusok a magyarban*. Doktori értekezés, ELTE. <http://193.6.132.75/honlap/dissz-vegleges.pdf> (2010.10.5)
- RADDEN, G. – DIRVEN, R. 2007. *Cognitive English Grammar*. John Benjamins, Amsterdam/ Philadelphia.
- RAHKONEN, MATTI 1977. *Suomen paikanilmauksista*. *Virittäjä* 81, 21–52.
- SIMONYI ZSIGMOND 1888. *A magyar határozók*. MTA, Budapest.
- SIVONEN, JARI 2005. *Mutkia matkassa. Nykysuomen epäsuoraa reittiä ilmaisevien verbien kognitiivista semantiikkaa*. – *Virittäjä* 2 /2005.
- SIVONEN, JARI 2010. Lexicalizing indirect path: Focus on Finnish motion verbs. In: Tabakowska et. al. (ed.): *Cognitive linguistics in action. From theory to application and back. Applications of Cognitive Linguistics 14*. De Gruyter Mouton, Berlin/New York. 241–273.

- SVOROU, SOTERIA 1994. *The Grammar of Space. Typological Studies in Language 25.* John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/Philadelphia.
- SZILÁGYI N. SÁNDOR 1997. *Hogyan teremtsünk világot? Rávezetés a nyelvi világ vizsgálatára.* Erdélyi Tankönyvtanács, Kolozsvár.
- SZILI KATALIN 2003. A *ki* igekötő jelentésváltozásai. – *Magyar Nyelv*, 163–88.
- SZILI KATALIN 2005. A *be* igekötő jelentésváltozásai I–II. – *Magyar nyelvőr* 129, 151–164, 282–299.
- TABAKOWSKA, ELIZABIETA – CHOINSKI, MICHAL – WIRASZKA, LUKAS (ed.) 2010. *Cognitive linguistics in action. From theory to application and back. Applications of Cognitive Linguistics 14.* De Gruyter Mouton, Berlin/New York.
- TALMY, LEONARD 2000. *Toward a cognitive semantics.* MIT Press, Cambridge.
- TOLCSVAI NAGY GÁBOR 2005. Kognitív jelentéstani vázlat az igekötőkről. – *Magyar Nyelv* 101, 27–43.
- TOLCSVAI NAGY GÁBOR, TÁTRAI SZILÁRD (ed.) 2012. *Konstrukció és jelentés. Tanulmányok a magyar nyelv funkcionális kognitív leírására.* ELTE, Budapest.
- TÓKE LILLA 1999. A magyar mint idegen nyelv tanítása kognitív nyelvészeti alapon (különös tekintettel az igekötők kérdésére). Szakdolgozat. Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Magyar és Általános Nyelvészeti Tanszék, Kolozsvár.
- TUNKELO, E. A. 1931. Eräistä tulo- ja erosijain merkitystehtävistä. *Virittäjä* 35, 205–230.
- VARGA JUDIT – SAARONEN, SIRKKA 2009. *Fennizmusok. Finn szólások és kifejezések tára magyarok számára.* Turun yliopiston suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitos, Unkarin kieli ja kulttuuri, Turku.
<https://oa.doria.fi/bitstream/handle/10024/43933/fraasisanakirja-suomi-unkari.pdf?sequence=4>. (16.6.2010)
- VIINAMÄKI, ANNA 2007. Huomata-verbistä ja sen kanssa esiintyvistä paikallissija-ilmauksista. *Sananjalka* 49, 22–44.
- VISSER, FREDERIKUS 1963–1973. *A historical syntax of the english language.* Brill, Leiden.
- ZLATEV, J 2006. Semantics of Spatial Expressions. In: Brown Keith et al. (ed.): *Encyclopedia of Language and Linguistics.* Elsevier, Amsterdam/London.